บทที่ 2
นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและการส่งเสริมอุตสาหกรรม

กล่าวได้ว่านโยบายหลักของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและการส่งเสริมอุตสาหกรรม รัฐบาลมีส่วนอย่างมากในการเข้ามาดำเนินแนวนโยบายและมาตราการต่าง ๆ โดยผ่านหน่วยงานของรัฐบาลที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง และกำกับเรื่องราวที่กระทบต่อผลประโยชน์ในการผลิตสินค้าของอุตสาหกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งหน่วยงานของรัฐบาลและนโยบายต่าง ๆ ดังกล่าวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม ได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การกำหนดอัตราภาษีศุลกากรและภาษีการค้าของกระทรวงการคลัง มาตรการส่งเสริมการส่งออกซึ่งปฏิบัติอยู่หลายหน่วยงาน การควบคุมการผลิตและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม มาตรการทางด้านการเงินและสินเชื่อของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งจะกล่าว ถึงโดยละเอียดตามลำดับคือ

2.1 การส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

การส่งเสริมการลงทุนในประเทศเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2503 พร้อมทั้งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนขึ้น ต่อมาได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนดังกล่าวในปี 2505 เนื่องจากการส่งเสริมการลงทุนยังประสบความไม่สะดวกในทางปฏิบัติและสิทธิประโยชน์ที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอที่จะชักจูงให้เกิดการลงทุนได้ทันความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หลังจากนั้นในปี 2515 ได้มีการแก้ไขกฎหมายอีกครั้งเพื่อปรับปรุงสิทธิประโยชน์ต่างๆ หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการขอรับการส่งเสริมให้รัดกุมขึ้น เช่น ยกเว้นภาษีศุลกากรและภาษีการค้าในการนำเข้าวัตถุดิบและส่วนประกอบ ยกเว้นภาษีการค้าในวัตถุดิบที่ผลิตภายในประเทศ ยกเว้นภาษีการส่งออกและภาษีการค้าในการส่งออก เป็นต้น ในบางอุตสาหกรรมที่ให้การส่งเสริมจะมีกำหนดเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งออกทั้งหมดหรือส่งออกเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการลงทุนและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขจัดความล่าช้าและความไม่สะดวกต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดคือการยกฐานะของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้สำคัญขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และให้กรรมการประกอบด้วย

คณะรัฐมนตรีเป็นส่วนใหญ่ โดยที่พระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจแก่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในการกำหนดระดับสิทธิประโยชน์ไว้อย่างกว้างขวาง พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนมีสิทธิประโยชน์ที่สำคัญดังนี้

1) อาจได้รับการลดหย่อนอากรขาเข้าและภาษีการค้าร้อยละ 50 สำหรับเครื่องจักรนำเข้า

2) อาจได้รับการลดหย่อนอากรขาเข้าและภาษีการค้าวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นไม่เกินร้อยละ 90 มีกำหนดระยะเวลาคราวละ 1 ปี

3) อาจได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นเวลา 3-8 ปี และอนุญาตให้นำผลขาดทุนไปหักออกจากกำไรสุทธิหลังระยะเวลาที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ มีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี

4) ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำค่าลิขสิทธิ์ หรือค่าสิทธิอย่างอื่นไปรวมคำนวณการเสียภาษีเงินได้เป็นเวลา 5 ปี

5) ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนไปคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตลอดระยะเวลาที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้

6) ให้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งเงินตราต่างประเทศ

7) สิทธิพิเศษสำหรับเขตส่งเสริมอุตสาหกรรม

- อาจได้รับการลดภาษีการค้า สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ที่ไม่เกิน ร้อยละ 90 เป็นเวลา 5 ปี

- อาจได้รับการลดภาษีเงินได้ร้อยละ 50 ต่อไปเป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่พ้นกำหนดเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้ตามปกติ

- ในการคำนวณภาษีเงินได้ อนุญาตให้หักค่าขนส่ง ไฟฟ้า ประปา เป็นสองเท่าของเงินที่ใช้ในการประกอบกิจการ

8) สิทธิพิเศษสำหรับกิจการส่งออก

- ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับการนำเข้าวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็น

- ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับของที่นำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป

- ได้รับยกเว้นอากรขาออกและภาษีการค้า

- ได้รับอนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้ ร้อยละ 5 ของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจากการส่งออก โดยไม่รวมค่าประกันภัยและค่าขนส่ง

นอกจากสิทธิประโยชน์ข้างต้นแล้ว กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนยังได้รับความคุ้มครองดังนี้

- ห้ามการนำเข้าผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ผลิตได้ในประเทศ

- ประธานกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีอำนาจสั่งให้ช่วยเหลือ หรือแก้ไขวิธีการจัดเก็บภาษีอากรที่เป็นอุปสรรคต่อกิจการของผู้ได้รับการส่งเสริม

- การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมขาเข้าผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับที่ผลิตได้ในประเทศไม่เกินร้อยละ 50 ของราคานำเข้า (รวมค่าประกันภัยและการขนส่งได้คราวละ 1 ปี)

การให้การคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมอย่างหนึ่งที่สำคัญ คือ การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ (surcharge) ชั่วคราว สำหรับสินค้าขาเข้าที่จะมาขายแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตโดยกิจการที่ได้รับการส่งเสริม การเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษนี้นอกเหนือไปจากภาษีขาเข้าตามปกติ ซึ่งเป็นการเพิ่มการคุ้มครองให้กับสินค้าชนิดนั้นภายในประเทศ มาตรการนี้จัดไว้เป็นมาตรการที่มิใช่ภาษีศุลกากร เพราะว่ามาตรการนี้มิได้มีการประกาศในหนังสือพิกัดอัตราภาษีศุลกากร แต่ถูกกำหนดไว้ในส่วนของภาษี (tax adjustment)

นอกจากนั้นยังให้การส่งเสริมแก่บริษัทการค้าระหว่างประเทศที่มีคนไทยเป็นเจ้าของ และมีเงินทุนจดทะเบียนทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท และจะต้องเพิ่มเงินทุนจดทะเบียนเป็น 50 ล้านบาท ภายในเวลา 3 ปี เมื่อเปิดดำเนินการ

นโยบายส่งเสริมการลงทุนได้เปลี่ยนจากการส่งเสริมให้ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ามาเป็นการส่งเสริมให้ผลิตเพื่อการส่งออกโดยเพิ่มเงื่อนไขของการส่งออกทั้งหมดหรือส่งออกเป็นส่วนใหญ่

2.2 การกำหนดภาษีอากร

หลังจากที่สนธิสัญญาเบาริ่ง (The Bowring Treaty) ซึ่งทำขึ้นในปี 2398 โดยกำหนดอัตราภาษีขาเข้าของสินค้าทุกชนิด 3% และได้ถูกยกเลิกในปี 2469 ระบบภาษีอากรก็กลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลประมาณ 25% ของรายได้ทั้งหมด (Ingram ,1971) ต่อมาได้ปรับปรุงอัตราภาษีใหม่โดยอัตราภาษีศุลกากรกรเพิ่มขึ้นเป็น 5% ยกเว้นสินค้าบางชนิดที่มีอัตราภาษีสูงมาก ได้แก่ เบียร์และไวน์ (120 %) ผลิตภัณฑ์ยาสูบ (25 %) รถยนต์และอุปกรณ์ (10 %) ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงอัตราภาษีเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลมากกว่าการคุ้มครองก็ตาม แต่ก็มีผลช่วยกระตุ้นอุตสาหกรรมภายในประเทศให้เจริญเติบโต เช่น น้ำตาล สบู่ ยาสูบ ไม้ขีดไฟ และสุรา (Wongwuttiwat , 1975) ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีอีกหลายครั้ง ได้แก่ ปี 2503 จัดระบบภาษีอากรเป็น BTN (Brussels Tariff Nomen Clature) ปี 2507 มีการปรับปรุงอัตราภาษีส่วนใหญ่ให้สูงขึ้นและมีการปรับปรุงอัตราภาษีอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

พิกัดอัตราภาษีศุลกากรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กำหนดอัตราอากรไว้ 2 ชนิดคือ เก็บตามราคา (advalorem rate) ได้แก่ กำหนดอัตราเป็นร้อยละของราคาสินค้า และเก็บตามสภาพ (specific rate)

ได้แก่ กำหนดอัตราอากรคงที่ต่อหน่วยสินค้า สินค้าบางประเภทอาจถูกกำหนดอัตราภาษีศุลกากรทั้ง 2 แบบ ซึ่งอัตราใดให้รายได้สูงกว่าก็จะใช้อัตรานั้นในการคำนวณภาษีศุลกากร สินค้าทุกชนิดจะต้องเสียภาษีการค้าไม่ว่าจะเป็นสินค้าเข้า สินค้าออก และสินค้าที่ผลิตในประเทศ ภาษีการค้าของสินค้าเข้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของราคา c.i.f บวกอัตราภาษีศุลกากร บวกอัตรากำไรมาตรฐาน (กระทรวงการคลังเป็นผู้กำหนด) และจะต้องคิดส่วนลดอีก 2 % จึงเป็นยอดภาษีการค้าที่จะต้องเสียซึ่งจะต้องคิดบวกภาษีบำรุงท้องถิ่นอีก 10 % เป็นยอดภาษีการค้าที่ต้องเสียทั้งหมด ส่วนภาษีการค้าของสินค้าภายในประเทศคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของยอดขาย นอกจากนี้ยังมีภาษีสรรพสามิตของสินค้า 9 ประเภทได้แก่ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ยาสูบ ซีเมนต์ เครื่องขัดไฟ ยานัตถุ์ ไม้ขีดไฟ เครื่องดื่ม สุรา ซีเมนต์ และค่าธรรมเนียมส่งออก "ค่าพรีเมี่ยม" ของข้าว และน้ำตาล ค่าภาคหลวงของแร่

2.3 นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก

นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก เริ่มใช้อย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ. 2515 โดยมีมาตรการหลายอย่างคือ การคืนและยกเว้นภาษีของกระทรวงการคลัง การช่วยเหลือรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออกและคลังสินค้าทัณฑ์บน เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดต่าง ๆ มีดังนี้

การชดเชยภาษีของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กระทรวงการคลัง

มาตราการชดเชยภาษีได้เริ่มมาตั้งแต่ปี 2515 โดยกำหนดเป็นอัตราคงที่ประมาณเท่ากับมูลค่าของภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตคือ ภาษีศุลกากรนำเข้า ภาษีการค้า ภาษีเทศบาล และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนของค่าวัตถุดิบ เครื่องจักรเชื้อเพลิง และไฟฟ้า (ไม่รวมส่วนที่เป็นภาษีเงินได้และค่าภาคหลวง) อัตราการชดเชยภาษีของ สศค. นี้แต่เดิมกำหนดจากต้นทุนการผลิตและการส่งออก เมื่อผู้ส่งออกมายื่นแบบฟอร์มการขอชดเชยภาษีซึ่งอัตราชดเชยนี้เป็นอัตราตามสภาพ (specific rate) ซึ่งมีปัญหาไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้น และมีความล่าช้าในการตรวจสอบหลักฐานและเอกสารประกอบการพิจารณาขอเงินชดเชย ค่าภาษี จึงมีการปรับปรุงอัตราชดเชยค่าภาษีดังกล่าวเสียใหม่เป็นร้อยละของราคาส่งออกสำหรับสินค้าส่งออกตามประเภทในแต่ละตอนของพิกัดอัตราศุลกากร การกำหนดอัตราทั่วไปนี้พิจารณาภาระภาษีในโครงสร้างของต้นทุนการผลิตโดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต- ผลผลิต (Input-Output Table) อัตราการชดเชยนี้กำหนดเป็น 2 อัตรา คืออัตราเต็ม (full rate) ซึ่งรวมอากรขาเข้าวัตถุดิบต่างประเทศ ในประเทศ และภาษีอากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในกรรมวิธีการผลิตสินค้าที่ส่งออกนั้น สำหรับอัตราการชดเชยอีกอัตราคืออัตราชดเชยตามปกติ (regular rate) เป็น

อัตราที่ไม่รวมอากรขาเข้าวัตถุดิบต่างประเทศในกรณีที่ผู้ส่งออกไม่ได้ใช้สิทธิคืนอากรขาเข้าจากกรมศุลกากร

ผู้ส่งออกที่มีสิทธิได้รับการชดเชยภาษีจะต้องมีสินค้าออกมูลค่าไม่น้อยกว่า 50,000 บาท และจะต้องยื่นคำขอภายใน 1 ปีที่ได้รับเงินค่าสินค้าออก ผู้ผลิตที่ส่งออกจะได้รับเงินชดเชยในรูปของคูปองภาษีซึ่งสามารถนำไปชำระค่าภาษีอื่น ๆ ได้ภายใน 3 ปี แต่เดิม สศค. เป็นผู้จ่ายคูปองภาษีนี้ ต่อมาตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2522 กรมศุลกากรเป็นผู้จ่าย ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้อัตราชดเชยและการยกเว้นภาษีที่กรมศุลกากรพร้อมกัน

ในปัจจุบันได้มีการเร่งรัดการคืนและชดเชยภาษีให้เร็วขึ้น โดยกำหนดให้คืนอากรขาเข้าวัตถุดิบให้เสร็จภายใน 1 เดือน ตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2526

การยกเว้นภาษีขาเข้าของกรมศุลกากร

การลดหย่อนและยกเว้นภาษีขาเข้าของกรมศุลกากรได้มีมานานแล้ว ในปี 2514 ประกาศของกระทรวงการคลังให้ผู้ผลิตชำระค่าภาษีศุลกากรของวัตถุดิบที่นำเข้าร้อยละ 10 ของภาษีศุลกากรที่ต้องเสีย ที่เหลือให้เป็นใบรับประกันจากธนาคารและเมื่อส่งสินค้าออกจะได้รับใบประกันจากธนาคารคืนรวมทั้งได้รับเงินภาษีร้อยละ 10 ที่จ่ายไปคืนมา 7 ใน 8 ส่วน สรุปแล้วภาษีที่ได้รับการลดหย่อนคือ ร้อยละ 98.75 ต่อมาในปี 2515 การลดหย่อนดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นการยกเว้นคือภาษีวัตถุดิบนำเข้าจะคืนให้แก่ผู้ส่งออกทั้งหมด ผู้ผลิตสามารถใช้ใบรับประกันจากธนาคารได้เต็มจำนวนของภาษี

การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรการนี้ได้มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2490 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกโดยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 7 เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดต่อจากพ่อค้าส่งออกในอัตราร้อยละ 9 โดยเริ่มจากสินค้าส่งออกประเภทเดียวคือข้าว ต่อมาในปี 2503 ได้มีการขยายการซื้อลดตั๋วไปยังภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมโดยทั่วไป โดยผู้ส่งออกที่จะใช้ตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกนี้ จะต้องได้รับการยอมรับค้ำสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทย พร้อมทั้งมีเอกสารสนับสนุนด้วยคือ Letter of Credit (L/C), สัญญาหรือใบสั่งซื้อสินค้า, เอกสารการฝากสินค้าในคลังสินค้า และ Bill of Exchange ตั้งแต่ปี 2516 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดมูลค่าของการใช้เครดิตเป็นร้อยละ 70 ถึง 90 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดและมีอายุการใช้งาน 180 วัน โดยจะคิดค่าปรับจากพ่อค้าที่ไม่สามารถส่งออกได้ในอัตราร้อยละ 2

การลดค่ากระแสไฟฟ้า

ผู้ส่งออกมีสิทธิได้รับส่วนลดค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออกได้ ซึ่งอัตราส่วนลดเท่ากับร้อยละ 20 (กำหนดเมื่อ 1 ตุลาคม 2525) ผู้ส่งออกที่ประสงค์จะขอส่วนลดหลังจากที่ได้รับบัตรภาษีอากรจากกองอากรกรมศุลกากรแล้วสามารถยื่นคำขอส่วนลดค่ากระแสไฟฟ้าได้จากการไฟฟ้า โดยส่วนลดที่ได้รับจะนำไปหักออกจากค่ากระแสไฟฟ้าที่จะต้องเสียในงวดถัดไป เงื่อนไขที่กำหนดคือจะต้องมีมูลค่าส่งออกอย่างน้อย 50,000 บาท และจะต้องผลิตและส่งออกภายในเวลา 1 ปี

ศูนย์บริการการส่งออก (Export Service Centre)

ศูนย์บริการการส่งออกเป็นหน่วยงานของกรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ ตั้งขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2518 เพื่อส่งเสริมการส่งออก ศูนย์บริการการส่งออกจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ขายในประเทศและผู้ซื้อต่างประเทศ โดยจะให้บริการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ให้ข้อมูลด้านการส่งออกและตลาดส่งออกทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดอบรมสัมมนาทางการค้าและการตลาดให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการส่งออก ตั้งศูนย์พาณิชยกรรมในประเทศต่างๆ เพื่อบริการข้อมูลทางการค้าและการตลาด ตลอดจนเจรจาทางการค้าและช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ

สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์

สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่วางนโยบายและติดต่อแก้ปัญหาทางการค้าระดับรัฐบาล โดยจะจัดตั้งสำนักงานที่เมืองสำคัญต่างๆ ของประเทศที่มีแนวโน้มว่าจะสามารถส่งเสริมให้สินค้าไทยสามารถส่งออกไปขายได้มากขึ้น ในปัจจุบันมีสำนักงานที่ปรึกษาประจำกรุงบอนน์ บรัสเซลส์ แคนเบอร์ร่า โคเบนเฮเกน เจนีวา ฮ่องกง จาร์กาตาร์ ไนโรบี นิวยอร์ค ปารีส ปักกิ่ง โรม โซล สิงคโปร์ ไทเป เตหะราน เฮก โตเกียว เวียงจันทน์ และออตตาวา และกำลังจัดตั้งอีก 2 แห่ง ที่โรมาเนีย และไนจีเรีย

กองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

จัดตั้งขึ้นจากการดำเนินการส่งเสริมการส่งออกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เริ่มตั้งแต่ปี 2525 ภายในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการพัฒนาการส่งออกเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เงินกองทุนได้มาจากการเก็บอัตราร้อยละ 0.5 ของมูลค่าสินค้านำเข้า (ยกเว้น การนำเข้าน้ำมัน และอาหารนม เนย) มีประมาณ 300 ล้านบาท โดยจะนำดอกเบี้ยของกองทุนฯ มาใช้เพื่อการส่งเสริมการส่งออก เช่น การจัดงานแสดงสินค้า การจัดผู้แทนการค้าและการเจรจาการค้า เป็นต้น

การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออกและคลังสินค้าทัณฑ์บน (Export Processing Zone and Custom Bonded Warehouse)

รัฐบาลได้จัดตั้ง "เขตอุตสาหกรรมส่งออก" ขึ้นในนิคมอุตสาหกรรม โดยเขตอุตสาหกรรมแห่งแรกคือนิคมอุตสาหกรรมเขตส่งออกลาดกระบัง เริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2519 ภายในเขตอุตสาหกรรมส่งออกมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินงานตลอดจนสาธารณูปโภค ระบบสื่อสาร การจำกัดน้ำเสีย และการรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง "คลังสินค้าทัณฑ์บน" สำหรับเก็บสินค้าระหว่างรอการเสียภาษีทั้งขาเข้าและขาออก โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรมาประจำ สินค้าที่นำเข้ายังไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรนำเข้าสำหรับในกรณีของวัตถุดิบจนกว่าจะนำออกไปใช้โดยเสียค่าบริการเก็บรักษาในอัตราต่ำ นอกจากนั้นผู้ผลิตในเขตอุตสาหกรรมส่งออกจะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีดังนี้ คือ

ก. ยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน รวมทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมทั้งส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิตและของที่ใช้ในการก่อสร้าง ประกอบหรือติดตั้งโรงงานเฉพาะที่นำเข้ามาในประเทศและนำเข้ามาใช้ในเขตอุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้น

ข. ยกเว้นค่าธรรมเนียม อากรขาเข้าและภาษีการค้าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

ค. ยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้า สำหรับการส่งออกสินค้าผลพลอยได้และสิ่งอื่นที่ได้จากการผลิต

2.4 มาตรการต่าง ๆ ของกระทรวงอุตสาหกรรม

นโยบายและการดำเนินงานของกระทรวงอุตสาหกรรม มีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การออกระเบียบปฏิบัติในกิจการอุตสาหกรรมและงานด้านการส่งเสริมการพัฒนา ตลอดจนทำการศึกษาอุตสาหกรรมเฉพาะประเภท มาตรการต่าง ๆ มีดังนี้

การขออนุญาตตั้งโรงงาน

กำหนดให้กิจการอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานมากกว่า 7 คน และมีเครื่องจักรมากกว่า 2 แรงม้า ต้องจดทะเบียนขออนุญาตตั้งโรงงาน ทั้งนี้จุดประสงค์หลักเพื่อการควบคุมความปลอดภัย

การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มาตรการในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อช่วยให้เกิดการประหยัด และการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อความเชื่อถือในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยในการผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิต โดยมีสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

การส่งเสริมอุตสาหกรรม

การส่งเสริมอุตสาหกรรมโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีหน้าที่เสนอแนะลู่ทางการลงทุน การกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค การเสนอแนะทางด้านเทคนิคและกรรมวิธีการผลิต การจัดการ และการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้

2.5 มาตรการด้านการเงินและสินเชื่อ

นโยบายการเงินและสินเชื่อมีผลต่ออุตสาหกรรมโดยทั่วไปและมีผลต่ออุตสาหกรรมแต่ละประเภทแตกต่างกัน นโยบายดังกล่าวได้แก่ นโยบายด้านอัตราดอกเบี้ย นโยบายขยายสินเชื่อแก่ภาคอุตสาหกรรม และนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

นโยบายอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทย

นโยบายอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทย มีจุดประสงค์เพื่อควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ หรือเสถียรภาพของดุลการชำระเงินและอัตราแลกเปลี่ยน รวมถึงการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดในการรับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ และการให้กู้เงินของสถาบันการเงินโดยทั่วไป นอกจากนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยยังกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์คิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดให้ต่ำกว่าอัตรามาตรฐานสำหรับกิจการอุตสาหกรรมที่กู้เงิน โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกันเป็นการช่วยลดต้นทุนส่วนหนึ่ง แต่มาตรการนี้ไม่ค่อยมีผลในทางปฏิบัติ มาตรการที่นับว่าสำคัญกว่าคือการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินสำหรับกิจการอุตสาหกรรมและกิจการเพื่อการส่งออกดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

นโยบายขยายสินเชื่อแก่ภาคอุตสาหกรรม

นโยบายขยายสินเชื่อแก่ภาคอุตสาหกรรม เป็นการให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำผ่านบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (Industrial Finance Corporation of Thailand : IFCT) และสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม (Small Industrial Finance Organization ; SIFO)

ก. บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) มีลักษณะเป็นธนาคารเพื่อการพัฒนา (Development Bank) ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2502 ภายใต้พระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2502 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือในการก่อตั้ง ขยาย ปรับปรุงกิจการอุตสาหกรรมของเอกชนและเพื่อกระตุ้นการร่วมทุนของเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้ระดมเงินทุนจากภาคเอกชนเพื่อใช้ในการดำเนินงาน มีผู้ถือหุ้นซึ่งประกอบด้วยสถาบันเอกชนและบุคคลทั่วไป ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด ซึ่งเป็นธนาคารของรัฐบาล จากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งของ IFCT ดังกล่าวทำ ให้ IFCT เป็นแหล่งระดมเงินทุนและจัดสรรให้กู้ทั้งในระยะสั้น

ระยะกลางและระยะยาว แก่กิจการลงทุนที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศตามนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อัตราดอกเบี้ยที่ IFCT คิดในการให้กู้กำหนดจากต้นทุนเฉลี่ยของทุนที่ระดมมารวมกับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการบริหาร สำรองหนี้สูญ ค่าธรรมเนียมค้ำประกัน ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน โดยมิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยโดยหวังกำไรสูงสุด ดังนั้นลูกค้าจะสามารถกู้ได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำและจะคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราต่ำกว่าปกติ สำหรับโครงการประเภทที่เห็นควรให้การสนับสนุนเป็นพิเศษตามนโยบายของรัฐบาล นอกจากนั้นอัตราดอกเบี้ยที่ให้กู้ยังเป็นอัตราที่แน่นอนในช่วงระยะเวลาของการกู้ซึ่งต่างจากสถาบันการเงินอื่นๆ ที่เป็นอัตราลอยตัว การให้กู้ของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญแก่กิจการที่อยู่ในต่างจังหวัด โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่ากิจการโดยทั่วไป วงเงินที่ให้กู้ตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไปและจำนวนที่ให้กู้ต่อรายสูงสุดไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ข. สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรม (SIFO) เริ่มมีขึ้นในปี 2506 ใช้ชื่อว่า "สำนักเงินกู้เพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม" ต่อมาปี 2512 จึงเปลี่ยนชื่อเป็น "สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม" ซึ่งเป็นโครงการร่วมกันระหว่าง 3 ฝ่าย คือ SIFO กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยธนาคารกรุงไทย จำกัด จะออกเงินสมทบเป็น 3 เท่าของเงินที่ SIFO นำไปฝากในปัจจุบันธนาคารกรุงไทย จำกัด คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 อุตสาหกรรมขนาดย่อมที่จะได้รับความช่วยเหลือให้กู้เงินตามโครงการ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ดำเนินการโดยเอกชน ในกรณีที่เป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 5 ล้านบาท หรือนิติบุคคลจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท ยอดเงินที่กู้ไม่เกินรายละ 1 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยและเงื่อนไขการกู้ขึ้นกับการพิจารณาของคณะกรรมการซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าอัตราตลาด การช่วยเหลือผ่าน SIFO นี้ให้แก่อุตสาหกรรมทั่วไป แต่จะให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมส่งออกก่อน

นโยบายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสำคัญไม่น้อยต่อภาคอุตสาหกรรม โดยอัตราแลกเปลี่ยนที่ลดค่าลงจะเป็นการสนับสนุนสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งออก ในขณะเดียวกันก็จะเป็นการช่วยอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าที่ต้องแข่งขันกับสินค้าเข้าด้วยเพราะสินค้าเข้าจะมีราคาแพงขึ้นแม้ว่าการลดค่าเงินจะทำให้ต้นทุนของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสูงขึ้น แต่ต้นทุนนี้เป็นเพียงส่วนเดียวของมูลค่าของสินค้า เพราะฉะนั้นถ้าผู้ผลิตสามารถขึ้นราคาสินค้าได้เท่ากับค่าของเงินที่ลดลงก็จะยังได้ประโยชน์จากค่าของเงินที่ลดลง สำหรับอุตสาหกรรมที่เสียเปรียบจากการลดค่าเงินก็คืออุตสาหกรรมที่ผลผลิตมิได้แข่งขันกับการนำเข้าหรือผลผลิตเพื่อขายภายในประเทศ แต่ต้องใช้วัตถุดิบและเครื่องจักรที่นำเข้าหรือแข่งขันกับสินค้าเข้าและไม่สามารถผลักภาระ

การขึ้นราคาของวัตถุดิบไปยังผู้บริโภคได้เต็มที่ ซึ่งเป็นลักษณะส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมโดยทั่วไป

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University